

**MINISTER
ROLNICTWA I ROZWOJU WSI**

Warszawa, 12 lipca 2022 r.

Znak sprawy: DBD.pp.058.10.2022

**Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Dotyczy: Interpelacja nr 34407 w sprawie dramatycznej sytuacji rolników w woj. lubuskim spowodowanej suszą

Szanowna Pani Marszałek,

w związku z interpelacją nr 34407 w sprawie dramatycznej sytuacji rolników w woj. lubuskim spowodowanej suszą, uprzejmie Panią Marszałek informuję, co następuje.

Mając na uwadze narastający problem suszy oraz niedoborów wody oraz pojawiających się deszczy nawalnych, podejmowane są działania ukierunkowane na walkę ze zjawiskami ekstremalnymi, będącymi efektem zmian klimatu. Zadania te prowadzone są dwutorowo – z jednej strony są to inicjatywy o charakterze strategicznym, legislacyjnym oraz podnoszące świadomość społeczną, a z drugiej polegające na realizacji konkretnych inwestycji i rozwiązań, które zmniejszają lub niwelują negatywny wpływ zmian klimatu, a także poprawiają bezpieczeństwo mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych. Opisane działania realizowane są we współpracy z partnerami z sektora rządowego, samorządowego i świata nauki.

Pakiet działań służących zatrzymaniu i gromadzeniu wody, został opracowany międzyresortowo i zawarty w projekcie ustawy o inwestycjach w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy. Głównym celem projektu jest wprowadzenie przepisów usprawniających realizację inwestycji obejmujących budowę, przebudowę, rozbudowę lub zmianę sposobu

użytkowania urządzeń wodnych, których zadaniem jest zachowanie, tworzenie i odtworzenie systemów retencji wód lub zapobieganie obniżaniu poziomu wód powierzchniowych i podziemnych.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS) jest strategicznym dokumentem planistycznym, który obejmuje m.in. katalog działań, których celem jest obniżenie wielkości strat spowodowanych przez suszę i zapewnienie skutecznego monitorowania zasobów wodnych oraz gospodarowania wodą. Celem PPSS jest skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych, zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód, edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą jak również stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Powstający Program przeciwdziałania niedoborowi wody (PPNW) będzie pierwszym dokumentem o charakterze strategicznym kompleksowo omawiającym możliwości i niezbędne kierunki działań w zakresie rozwoju retencji wodnej. Ideą tego projektu jest intensyfikacja działań, których realizacja zwiększy stopień retencji wody w kraju, gdyż jedynie poprzez świadome gospodarowanie wodami możliwe jest przeciwstawienie się skutkom zmian klimatycznych. Działania wskazane w PPNW uwzględniają wszystkie rodzaje retencji wód powierzchniowych wyróżniane ze względu na skalę – dużą, małą i mikro retencję oraz rodzaj retencji – naturalną i sztuczną.

W ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (PROW 2014-2020) w poddziałaniu Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych w ramach operacji Modernizacja gospodarstw rolnych obecnie trwa naborów wniosków na wsparcie wykonania modernizacji istniejących systemów nawodnieniowych, wykonanie nowego nawodnienia lub ujęcia wodnego, zakup maszyn i urządzeń do poboru, rozprowadzania, magazynowania czy uzdatniania wody. Kolejny nabór planowany jest na wrzesień 2022 r.

Dodatkowo, w ramach PROW 2024-2020 dostępne jest poddziałanie Wsparcie inwestycji w środki zapobiegawcze, których celem jest ograniczenie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof z przeznaczeniem na zakup sprzętu przez spółki wodne, wykorzystywanego do utrzymywania urządzeń melioracji wodnych. Obecnie trwają prace nad zmianą rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach tego poddziałania, dzięki której możliwe będzie udzielenie pomocy (w

formie standardowych stawek jednostkowych) na wykonanie robót w zakresie przebudowy lub odbudowy urządzeń melioracji wodnych służących zabezpieczeniu gospodarstw rolnych przed skutkami suszy lub zalaniem, podtopieniem lub nadmiernym uwilgoceniem spowodowanym przez powódź lub deszcz nawalny. Beneficjentem środków będą spółki wodne lub związki tych spółek. Do kosztów kwalifikowalnych będzie można zaliczyć koszty przebudowy lub remontu istniejących urządzeń melioracyjnych z funkcji odwadniających na nawadniająco-odwadniające.

Kolejnym poddziałaniem, w ramach którego będzie możliwość realizacji inwestycji z zakresu gospodarowania wodą w rolnictwie jest poddziałanie 4.3 Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem rolnictwa i leśnictwa, gdzie została uwzględniona możliwość realizacji inwestycji w zakresie „Zarządzania zasobami wodnymi”. Wsparcie będzie miało na celu zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w zlewniach rolniczych. Beneficjentem będzie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. W ramach działania finansowane będą prace związane z budową lub przebudową urządzeń wodnych i hydrotechnicznych na ciekach wodnych.

Ponadto w ramach prac nad Krajowym Planem Odbudowy, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgłosiło projekt pn. Zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich, którego celem jest wsparcie inwestycji na obszarach wiejskich w zakresie poprawy gospodarowania wodą oraz efektywności wykorzystania jej zasobów. W ramach projektu finansowane będą, w formie grantów inwestycyjnych, prace związane z przebudową, odbudową i rozbudową urządzeń melioracji wodnych, urządzeń wodnych i hydrotechnicznych, w szczególności ograniczających odpływ wody, z uwzględnieniem jej retencjonowania. Beneficjentem powyższego zakresu będą jednostki samorządu terytorialnego.

Podstawową formą pomocy mającą na celu zapewnienie uzyskania pełnej rekompensaty w przypadku wystąpienia w uprawach rolnych szkód powstałych w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, są dopłaty do składek producentów rolnych z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Na podstawie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2019 r. poz. 477) stosowane są z budżetu państwa dopłaty do składek producentów rolnych z tytułu zawarcia umów ubezpieczenia od wystąpienia następujących zdarzeń losowych:

- dla produkcji roślinnej (tj. upraw – zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, buraków cukrowych lub roślin strączkowych) od: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, pioruna, obsunięcia się ziemi, lawiny, suszy, ujemnych skutków przezimowania lub przymrozków wiosennych,
- dla produkcji zwierzęcej (tj. bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń) od: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, pioruna, obsunięcia się ziemi, lawiny, uboju z konieczności.

Na dopłaty do ubezpieczeń upraw rolnych i zwierząt gospodarskich na 2022 r. w budżecie zaplanowane zostały środki, w wysokości ponad 1,5 mld zł. Zapewnienie powyższych środków powinno umożliwić zawarcie umowy ubezpieczenia z dotacją z budżetu państwa wszystkim zainteresowanym producentom rolnym z wybranym zakładem ubezpieczeń, który oferuje najkorzystniejszy zakres ubezpieczeń.

Niezależnie od powyższego producenci rolni poszkodowani w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, mogą ubiegać się również o:

- 1) kredyt preferencyjny zarówno obrotowy na wznowienie produkcji w gospodarstwach rolnych i działach specjalnych produkcji rolnej jak i na odtworzenie środków trwałych zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz.U. poz. 187 z późn.zm.), warunkiem ubiegania się o ten kredyt jest oszacowanie szkód przez komisję powołana przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód;
- 2) udzielenie przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, na indywidualny wniosek rolnika, który poniósł szkody spowodowane przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2021 r. poz. 266) pomocy w opłaceniu bieżących składek na ubezpieczenie społeczne oraz regulowaniu zaległości z tego tytułu w formie odroczenia terminu płatności składek i rozłożenia ich na dogodne raty, a także umorzenie w całości lub w części bieżących składek;
- 3) zastosowanie przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa na podstawie ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 514, z późn. zm.) odroczenia i rozłożenia na raty płatności z tytułu umów sprzedaży i dzierżawy nieruchomości Zasobu Własności

Rolnej Skarbu Państwa oraz ulg w opłatach czynszu, a także umorzenia raty płatności czynszu z tytułu umów dzierżawy, na indywidualny wniosek producenta rolnego, w którego gospodarstwie rolnym lub dziale specjalnym produkcji rolnej powstały szkody;

- 4) udzielenie na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2021 r. poz. 1540, z późn. zm.) przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast ulg w podatku rolnym, na indywidualny wniosek producenta rolnego.

Pomoc w spłacie zobowiązań wobec Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, gminy oraz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa jest udzielana w formule pomocy *de minimis*.

Przedstawiając powyższe uprzejmie informuję, że decyzja o uruchomieniu dodatkowej pomocy będzie mogła zostać podjęta po oszacowaniu szkód powstałych w gospodarstwach rolnych w wyniku tegorocznych niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

Ponadto producenci rolni, którzy mają trudności ze spłatą czynnych kredytów z dopłatami ARiMR do oprocentowania mogą ubiegać się w banku o:

- a) zastosowanie prolongaty spłaty rat kapitału i odsetek, o ile określony w umowie kredytu termin ich spłaty jeszcze nie minął,
- b) wydłużenie okresu kredytowania poza przewidziany w umowie kredytu, o ile określony w umowie kredytu okres kredytowania jeszcze nie minął,
- c) zmianę kierunku produkcji na inny określony w zasadach udzielania kredytów.

Zasady udzielania kredytów w przypadku zaprzestania przez kredytobiorcę prowadzenia działalności lub spłaty kredytu i odsetek z przyczyn od niego niezależnych, umożliwiają bankowi, po dokonaniu stosownej analizy i deklaracji kredytobiorcy o wznowieniu działalności lub spłaty kredytu, uznanie tego zaprzestania za czasowe. W takim przypadku, w okresie ww. zaprzestania, dopłaty do oprocentowania kredytu nie są stosowane. Po wznowieniu przez kredytobiorcę działalności lub spłaty kredytu i odsetek dopłaty ponownie są stosowane od dnia tego wznowienia.

Odnosnie ogłoszenia stanu klęski żywiołowej uprzejmie informuję, że zgodnie z art. 232 Konstytucji RP, w celu zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia Rada Ministrów może

wprowadzić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 30 dni, stan klęski żywiołowej na części albo na całym terytorium państwa, przy czym przedłużenie tego stanu może nastąpić za zgodą Sejmu. W świetle art. 228 ust. 1 Konstytucji RP, stan klęski żywiołowej, jako jeden ze stanów nadzwyczajnych, może być wprowadzony w sytuacjach szczególnych zagrożeń, jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające. Wprowadzenie stanu nadzwyczajnego ma wpływ na zasady działania organów władzy publicznej, na zakres stosowanych wolności i praw jednostki.

Podobnie stan klęski definiuje ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej, która stanowi, że klęską żywiołową jest katastrofa naturalna lub awaria techniczna, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem.

Biorąc pod uwagę powyższe, suszę można zakwalifikować jako stan klęski żywiołowej. Jednak rozważenia wymaga, czy środki, które się stosuje w stanie klęski żywiołowej takie jak np. różne rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela czy użycie wojska, będą adekwatne w tej sytuacji i czy przyczynią się do rozwiązania problemu jakim jest susza.

Należy również podkreślić, że ogłoszenie stanu klęski żywiołowej nie stanowi samoistnej, czy nawet dodatkowej, przesłanki do otrzymania nadzwyczajnej pomocy finansowej z budżetu państwa przez poszkodowane podmioty, w tym rolników.

Przepisy aktów prawnych określających formy i zasady pomocy z budżetu państwa dla producentów rolnych poszkodowanych w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, nie uzależniają możliwości jej uruchomienia od ogłoszenia stanu nadzwyczajnego.

Z poważaniem

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Ryszard Bartosik
sekretarz stanu
/podpisano elektronicznie/